

tették fel neki a lemezjátszóra; két perc hiányzott a *Codából*, amikor mellére kulcsolt kézzel megadta magát a végelyugvásnak és átköltözött a szavak nélküli hangtalanság özön világába, melynek embrenyelvén Igéje nincs, az *Ige* pedig, amely „teremtésével” olyan nagyra van – Kozmikus Közönyéről tompán lepattan.

BI. édes feleségétől, Tündétől tudom, hogy „haldoklása idején megállt a nyolc éve hajszálpontosan járó falióra”. Hiába vitték javíttatni – nem jár.

Vajon.

Idehallik a ketyegése.

Függelék. BI és HGY levelezéséből

BI. 1995 márc. 30-i levele

HGY. 1995 május 4-i levele

Kedves Győző Bátyám!

Lassan egy éve a második műtétemnek, s azóta már a harmadikféle kemoterápiás kezelést csinálom (ezúttal valóban csinálom – az injekciókat magamnak kell beadnom), ami halvány reményt nyújt egy – harmadik, de már rehabilitációs műtetre. Sok fájdalom van, az éjszakáim néha borzasztóak, az egyre keményebb kezelések egyre jobban elgyengítenek – mindez nem mentség azonban arra, hogy Neked nem írtam, nem köszöntöttem a születésnapod alkalmából, egyáltalán a kórház miatt elmaradt könyvheti találkozást nem próbáltam kompenzálni valahogy, holott ugyanakkor – szobafogságomban – kötetnyi verset írtam és három kötetre valót fordítottam ebben az évben. (A saját könyvem és az egyik fordításgyűjtemény meg is jelenik könyvhétre – azonnal küldeni fogom.)

De – fogadd el magyarázatul, hogy hónapokig depresszió gyötört, csak verset írni, fordítani merültem fel belőle, levelet nem nagyon írtam, úgymint csak a bajaimról tudtam volna, amelyekről éppen elfeledkezni kellett volna valahogy, – ezért és csak ezért nem írtam Neked sem. Ma már – bizakodván a rossz szerkezet átrendezésében – erre is képesebb vagyok, s most végre megköszönhetem, hogy továbbra sem feledkeztél meg rólam (legutóbb a rádióban emlegetté, s bár dicséretedre érdemtelennek érzem magam, nagyon köszönöm.) Egy – hál’ istennek – élő klasszikus, aki nemcsak klasszikus, de legkedvesebb íróim-költőim közé tartozik évek óta, tehát nem hideg csodálattal olvasom, mint annak idején Illyést, Nagy Lászlót; egy ilyen ember nemzedékek feje fölött átnyúló kézfogása – vedd bár hízelgésnek – életemnek egyik legnagyobb (bár még reménykedem: nem utolsó) ajándéka. Mészöly Miklós (vele a szekszárdiság a legfőbb kapocs) elismerése, közeledése hatott rám így és adta vissza az önbizalmamat a számomra nem fizikailag, hanem lelkileg szinte elviselhetetlen nyolcvanas években. (S persze Ilia Mihály még az indulásomkor.)

Amit az elmúlt évben (a műtét, és az onkológián töltött havi egy-egy hét között) csináltam: November angyalához c. új verseskönyvem, ami – ez nálam új dolog – csak kötetben még nem publikált és 98%-ig a múlt évben keletkezett verseket tartalmaz majd (Jelenkor Kiadó és könyvhét); egy kb. 3000 soros orosz szimbolista antológia (Kuzmin, Annyenszkij, Blok, Belij, Szologub, Vjacseszlav Ivanov) – ezt a szegedi szlavisztikai tanszék adja ki, mint ahogy valamivel később azt a Gumiljov-kötetet is, amelyet az Európától hat évi hevertetés után visszaszerezve egészítettem ki 2200 so-

rosra, más kiváló fordítók (Eörsi, Kántor Péter, Bajcsy Cecilia) már elkészült és szintén elfektetett munkáit is beemelve (az oroszlánrész – 1600 sor – azért az én munkám ebben is). Most pedig egy új, az elsónél másfélszeresen terjedelmesebb Brodskij-kötetten dolgozom, – igaz, csak akkor, ha tudok; egy-egy rossz éjszaka után csak heverek egész nap...

A családom szerencsére támogat, és a barátaim is, és most már végre telefonom is van (tavaly a szerkesztőség számát adtam meg, – azért nem reagált senki, munkatársaim sohase töltöttek ott annyi időt, mint én – persze, a nyugdíjazásom előtt). Hadd írjam meg tehát végre saját számomat, amelyen, ha ismét itthon jársz, biztosan elérhető leszek (hacsak éppen nem megint kórházban...), s ez a szám: 62 (azaz: Szeged) [...]

Mellesleg: polgármesterváltásra volt szükség még ahhoz is, hogy telefont kapjak, az előző garnitúra és a Posta „szociális” ügyként fogta fel a dolgot. De hát ez Magyarországon: nem tudom, hány rendszerváltás kell még ide, hogy az ember megalázó hercehurcák nélkül, a saját pénzéért (ezalatt nem kenőpénzt értek, – úgy ment is volna) megkapja azt, ami állampolgári jogon jár neki. Pedig „állampolgárosodás” nélkül a polgárosodás se megy, mint azt az eltelt négy év története bizonyítja.

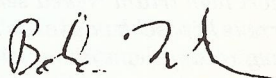
Ilia Mihálynak sajnos kiűjult az asztmája – most őerte aggódunk, – s milyen jó, hogy naponta főlhívhatom.

Mint látod: az én technikai felszereltségem is javult egy 14 soros képernyőjű Brother LW-30-cal, ami a számítógép és a villanyírógép öszvére (nem is szaporodik, azaz nem kompatibilis semmivel), de minden szövegszerkesztő funkciója megvan, és ez nekem bőven elég, bár továbbra is csodálom, ahogy Te minden munkafázist elvégzel a gépparkoddal.

Jó lenne ezen a könyvhéten tényleg találkozoznunk, habár erre csak Szegeden kerülhet sor – jelenlegi, megalázó, nehezen kezelhető állapotomban sehova sem merek utazni. Ha ezidő alatt – megeshet, sőt, bár megesne! – ismét kórházban leszek, az jót – rehabilitációs műtétet fog jelenteni. De erre addig aligha lesz esélyem, ezért hadd hívjalak meg máris szerény otthonomba, ha akkoriban – vagy bármikor – Magyarországon jársz.

Baráti tisztelettel üdvözöl, feleségednek kézcsókját küldi fiatal, de a betegségtől megvéniült híved:

Szeged, 1995. március 30.

Baka István – Szeged

1995 05 04 De-bizony-hogy mentség, nagyon-is mentség az a tenger szenvedés, amiről írsz, drága Pistám – arra, hogy levelemre késlekedtél a válasszal. Édesanyám valaha ilyenkor azt mondta: „üss a szádra” – mármint ha akkora szenvedések láttán-hallatán, amilyenekről te írsz, valakiben előtolakodik a maga tetűnyi nyavalygása. Mert a tiédhez képest az én nyavalygásom csak tetűnyi, hallga-csak-hallga: „költői levélben” akartam válaszolni megverselve, kedvességeidre; de kiütötte kezemből a dik-

tafont az a nyavalyakórság, amit hol arthritisznek, hol reumatoid izületesdinek becéznek az orvosok: sántítva még csak lehet, de ha szűnős-szüntelen önmagára figyelmeztet a lancináló fájás, akkor megáll a tudomány. Neked nyereséges – nekem veszteséges üzenet, hogy nem kaptál „költői levelet”, melynek amúgyis annyira letűnt a divatja, ahogy az idő elszállt velem: előcsuklok s dolgaimat ócskaságszámba veszik-nézegetik-szimatolgatják a protoposztmodern kiskokasok, akik a divatszelek után igazodnak. Nincs lealázóbb a fizikai fájdalomnál, jószággá degradálja az embert – megtanultam; s annál inkább csudálom teljesítményedet; hogy lótsz-futsz-vitézkedel a papíron, kefelevonatokkal bajlódasz, fordításköteteket gondozol s közben még arra is van lelkierőd, hogy a magad ihletésének se mutass ajtót (ahogy én teszem, tudatosan, mert már fölöslegesnek érzem, hogy szaporítsam termésemet s kivált kapálódzom ellene, amióta a fejemre olvasták, hogy a m. irodalomba „visszarendezyetlen/reinkorporálhatatlan” vagyok: érném be annyival, hogy messze idegenben, egy piszt se hallatva, morzsolgatom végére érő életnapomat). Írom, pedig ezt a fületlen-farkatlan episztolát azért, mert ha sikerül is hazavegődnünk, köve hiszem, hogy futná erőmből Szögedére. Pedig feleségem szögedi, rokonok is volnának, s ami ennél fontosabb: igen szerettelek volna látni otthonodban, magad-teremtette környezetben, könyveid közt; megvígasztalódnai azon, hogy vagy és dolgozol, meghányi-vetni azt, ami papíron hosszadalmas volna: karambolunkat az orosz nyelvvel, mely nálad gyümölcsöző volt, nálam, a véletlen ajándéka gyanánt, az angolszász világ magasnyomású asszimilációs-atmoszférikus nyomásán – elpárolgott: már csak olvasok, de akadozva is alig beszélem a nyelvet, mely anyai nagyapám nyelve volt. Ilia Misi, remélem, csak ijesztget, lelki szememmel ott látom a harmadik évezred százéveseinek arcképcsarnokában, amint a „múlt század meséiből” ad elő, s ezek a mesék, a múltak meséi, mi volnánk: lám, egyet fordulunk és maholnap már édes-mindnyáján „múlt század” leszünk. De, ha eljutok Pestre, a szállóból az első között foglak felcsengetni, hogy legalább a hangodat halljam: szeretném regisztreredhez hangolni a verssé sorakozó betűt, amikor olvaslak. Szurkolok neked nagyon, hogy a rehabilitációs műtét jól sikerüljön: leszel te még olyan utazóképes is, hogy londoni házunkban ott ülj a főhelyen, vacsoravendégül. Szerettednek szívélyes köszöntéssel – téged gyöngéden ölel

baráti öreg híved

(aláírás: HGY)